

Seramik Yüzeylerde Monobaskı Uygulamaları

Yrd. Doç. Perihan Şan Aslan

Makale Geliş Tarihi: 04.04.2016

Yayına Kabul Tarihi: 30.11.2016

Öz

Seramik yüzeylerde baskı tekniklerinin kökeni çok eski çağlara dayanmaktadır. M.Ö. 4000'de, Kuzey Mezopotamya'da yaşayan Sümerler tarafından, yumuşak çamur üzerine mühür bastırılmak suretiyle ilk baskı uygulaması yapılmıştır. Seramik boyasının bir yüzeyden diğerine aktarılmasına ise ilk olarak, doğal süngerlerle baskı yapılan Girit (Minos) ve Yunan (Miken) seramiklerinde rastlanmıştır. Seramik yüzeyler üzerine baskı, mühür yöntemi ile başlamış, teknolojik gelişmelerin etkisiyle çeşitlenerek yaygın bir biçimde uygulanır hale gelmiştir. Günümüz seramik endüstrisi ve sanatında ilkel yöntemlerden gelişmiş olanlara kadar çeşitli baskı teknikleri kullanılmaya devam edilmektedir. Bu baskı tekniklerinin en önemlilerinden biri ise Monobaskıdır. Monobaskının tarihi 17. yüzyılın ortalarına kadar uzanmaktadır ve ilk olarak İtalyan baskı resimci Giovanni Benedetto Castiglione tarafından uygulandığı bilinmektedir. Monobaskı, seramik yüzeylerde oldukça özgün ve çeşitli uygulamalara olanak tanımaktadır. Bu makalede, kil yüzeylerde Monobaskı yönteminin uygulanması üzerine teknik bilgiler verilecek ve çeşitli uygulamalar üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Seramik, Baskı, Monobaskı, Monotip

MONOPRINTING ON CERAMIC SURFACES

Abstract

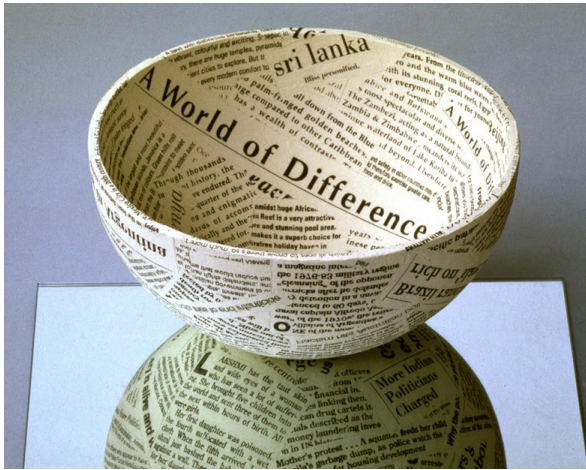
Printing on ceramic surfaces is an ancient technique. The first prints were made by the Sumerians who lived in northern Mesopotamia in 4000 B.C. imprinting on the soft mud. The transfer of ceramic paint from one surface to another was observed firstly on the Cretan (Minoan) and Greek (Mycenae) ceramics on which natural sponges were used for printing. Prints on ceramic surfaces begun with imprints. With the effects of technological development, printing techniques have become more varied and common. Printing methods varying from the most primitive to the most modern are still in use in today's ceramic industry and art. One of the most important printing techniques is monoprinting. Monoprinting dates back to the mid-17th century and it is known that this technique was used firstly by Italian printmaker Giovanni Benedetto Castiglione. Monoprinting enables highly original and various printing works to be produced on ceramic surfaces. This article provides technical information about the monoprinting method used on clay surfaces and focuses on various applications.

Keywords: Ceramics, Printing, Monoprinting, Monotype

M.Ö. 4000 yılında, Kuzey Mezopotamya’da yaşayan Sümerler tarafından oyulan mühürler ve silindirlerle ilk kez yumuşak çamur üzerine baskılar yapılmıştır (Wandless, 2006: 8). Seramik boyasının bir yüzeyden diğerine aktarıldığı baskılara ise Girit (Minos) ve Yunan (Miken) seramiklerinde rastlanmıştır. En erken yüksek baskı tekniği olan ağaç baskı, 15. yüzyılda karo üzerine uygulanan bir tekniktir. 17. yüzyılın başlarında uygulanan ve seramik yüzey üzerine ağaç baskıya oranla daha detaylı baskılar yapmayı sağlayan teknik ise gravür baskı tekniğidir. Gravür baskı tekniği seramikte genellikle karolarda, tabaklarda ve sofrta takımlarında kullanılmıştır (Scott, 2002: 15- 17).

Bilinen en eski Monobaskıların tarihi ise 17. yüzyılın ortalarına kadar uzanmaktadır ve ilk olarak İtalyan baskı resimci Giovanni Benedetto Castiglione tarafından uygulandığı bilinmektedir. Edgar Degas, Paul Gauguin, William Blake, Matisse Monobaskı tekniğini uygulayan sanatçılar arasındadır (Grabowski, Ficks, 2012: 187-188).

Yazıcılar ve fotokopi makinaları toner içindeki plastik maddeleri eriterek kalıcı hale getiren bir ısıtma sistemi kullanmaktadır. Böylece fotokopilerin siyah bölümü gözeneksiz hale gelmektedir. Bu özellik yazıcılar ve fotokopiler aracılığı ile yapılan Monobaskının temel fiziksel prensibini oluşturur. Bu özelliği ilk olarak Don Santos farketmiş ve geliştirmiştir. Benzer fiziksel prensiplerden (ilgili bölümde detaylandırılacaktır) kaynaklanan kâğıdın boyayı emme ve tonerin itme özelliği sayesinde Martin Möhwald ve Patrick King ilk olarak fotokopi yardımı ile baskı yöntemini uyguladılar (Scott, 2002: 112-115).

Fotoğraf 1. Patrick King, Farkın Dünyası / A World of Difference, Tarih Belirtilmemiş,
Fotokopi Yoluyla Monobaskı, Çap: 40 cm

Paul Scott, Paul Andrew Wandles, Mo Jupp, Les Lawrence, Jerry Caplan, Annie Turner, Sara Robertson, Karen Densham, Gracielo Olio, Aigi Orav, Cecille Briet, Richard Slee gibi seramik sanatçıları çalışmalarında bu tekniği sıklıkla kullanırlar.

“Monobaskı, ortak imgeye dayalı, ancak her birinde farklı renk, farklı doku kullanılarak hazırlanmış baskıları tanımlar” (Keser, 2009: 219). Monotipide “...baskıda pürüzsüz bir cam, metal ya da taş bir plakanın yüzeyine sürülen boya baskı makinesinden geçirilerek kâğıda aktarılır” (Keser, 2009: 221). Monotipi kelimesi “mono” ve “tipi” kelimelerinin birleşmesinden oluşur. Mono tek başına veya tek anlamına gelirken, tip ise direkt olarak baskıyla ilgili bir yazı stilini ve hatta yazı formunu basan karakteri taşıyan bir kurşun bloğu tanımlamak için kullanılır (Scott, 2002: 105). Monobaskı, resmin geliştirilmesinde kullanılan tekrarlanabilir bir kalıptan yararlanırken, monotipide görüntüyü tekrarlamak söz konusu değildir. Monotipide resimden bir tek kopya elde etme şansı vardır. Bazen orijinal baskıdan sonra daha silik ikinci bir kopya baskı (hayalet iz) alınabilir. Ancak bu hayalet izde resmin kalitesi oldukça düşer. Bağlantılı baskılar oluşturabilmek için hayalet baskı üzerinde çalışmak, yaygın bir uygulamadır. Sonuç olarak, çoğaltılamayan bir baskı çeşidi olmasından dolayı monotipi, çizime ve resme en yakın baskı yöntemidir. Zaten bu sebeple ‘baskı resimcinin pentürü’ ya da ‘ressamca baskı’ olarak da adlandırılır (Grabowski, Ficks, 2012: 187).

Basitçe kil üzerine Monobaskı; kâğıt, kumaş, alçı gibi düz bir yüzeye astar, oksit, sır altı boyalarla resim yapılması ve daha sonra bu resmin kil yüzeyine aktarılması ile elde edilmektedir. Tekrar edilemeyen tek bir baskının seri üretim açısından kullanışlı olmaması sebebiyle Monobaskı tekniğinin seramik endüstrisinde yaygın bir kullanımı yoktur. Seri üretime uygun olmayan bu teknik, seramik yüzeylerde sanatsal anlamda oldukça fazla olasılığa imkân tanımaktadır. Bu teknikle zengin doku ve lekeler elde edilebilir.

Seramik yüzeylerde Monobaskı, yapımında kullanılan yardımcı malzemelere göre (alçı, kumaş, kâğıt, fotokopi ve yazıcılar) sınıflandırılır.

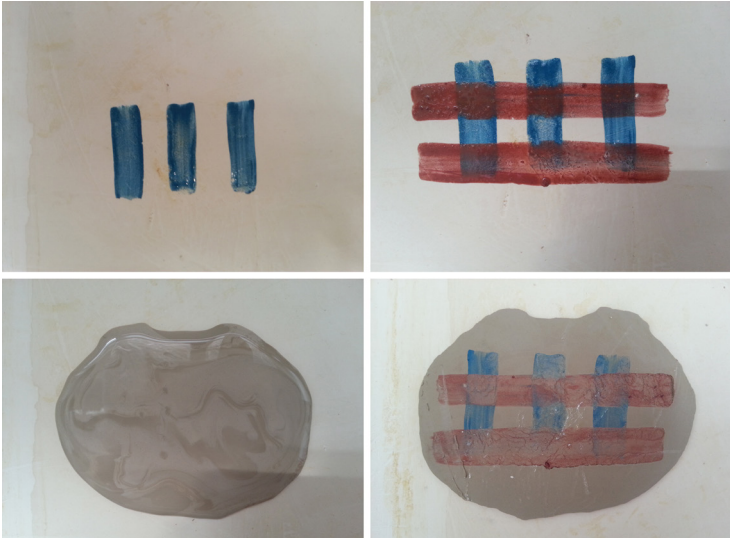
1. Alçı Yardımı ile Yapılan Monobaskılar

Alçı, su emme özelliğinden dolayı seramik yüzeylerde Monobaskı uygulamalarında sıklıkla kullanılan bir malzemedir.

Alçı yardımı ile yapılan Monobaskı için öncelikle bir alçı plaka hazırlanır. Baskı işlemine başlamadan önce, alçı yüzeyi nemli bir süngerle hafifçe silinerek temizlenir. Alçının su emme özelliğinden dolayı boyaların ve

astarların doğru kıvamda olması önemlidir. İstenen resmi oluşturmak için puar, fırça vb. aletler kullanılabilir. Hazırlanan alçı plakanın üzerine sır altı seramik boya, oksitler veya astarlarla resim yapılır. İstendiği takdirde, alçı plaka üzerindeki resim sivri uçlu bir aletle kazınarak, ince kazıma yöntemi için içine dâhil edilebilir. Alçı yüzeyinde oluşan boya tabakasının çok kalın ya da çok ince olmaması, sonraki aşamalarda iyi sonuçlar elde edebilmek için önemlidir. İstenen resim oluşturulduğunda ahşap bir çerçeve ya da çamur plaka yardımı ile sınırlar belirlenir. Döküm çamuru, resmin tamamını kaplayacak şekilde, istenen kalınlıkta dökülür. Döküm çamuru alçı üzerinde sertleşirken, aynı zamanda alçı yüzeyine çizilen resim çamur yüzeyine aktarılmış olur. Üzerinde baskı bulunan çamur plaka, istendiği takdirde, kalıp yardımıyla ya da elde biçimlendirilebilir (Wandless, 2006: 57). Ayrıca alçı kalıpların içi, seramik sır altı boya, astarlar ya da oksitlerle dekorlandıktan sonra kalıba döküm yapılabilir. Bir başka yöntem ise, alçı plakanın üzerine çizilen resmin hazırlanan çamur plakaya basılmasıdır. Alçıdaki resme yerleştirilen çamur plakanın üzerinden merdane ile geçilerek resim yüzeye aktarılabilir. Baskılı yüzeye, sırlanıp pişene kadar dokunulmamalıdır.

Alçı plaka üzerine resim yapılırken, sır altı boyalar üst üste kullanıldığında, alçı yüzeyde en üste konulan renk, çamur yüzeyinde de en üstte görülecektir. Baskı yapılmış yüzeyde, alçı yüzeyine çizilen resmin ayna görüntüsü elde edileceğinden, çizilecek resmin planlaması buna göre yapılmalıdır.

Fotoğraf 2. Birden Fazla Renk Üst Üste Kullanıldığında Renklerde Alt-Üst İlişkisi, Kişisel Deneme

Fotoğraf 3. Paul Andrew Wandless, Çekiş...Kuş...Yurmak...2 / Mallet...Bird...Struck 2, 2004, Monobaskı, 34.3x34.3x2.5 cm

Fotoğraf 4. Maiju Altpere-Woodhead, Gönül Bahçesi/ Soul's Garden, 2010, Monobaskı, 100x100 cm

Fotoğraf 5. Shae Bishop, *Keşif / Apocalypse*, 2010, Monobaskı, 22.5x16.5 cm

2. Kumaş Yardımı ile Yapılan Monobaskılar

Kumaştan faydalanarak seramik yüzeye istenen resmi aktarmak mümkündür. Resmi oluşturmak için temiz bir kumaş, sır altı boyaları, astarlar ve oksitler kullanılabilir. Resim, kumaş üzerine bu malzemeler yardımıyla oluşturulur. Daha sonra, kumaş çamur plaka üzerine yerleştirilir ve merdane ile üzerinden geçilerek görüntü yüzeye aktarılır. Kumaş üzerine çizilen resimden ikinci bir baskı daha alınmak istenirse, yaş çamur yüzeyine aynı kumaş yerleştirilerek merdane yardımı ile baskı tekrarlanır.

Jerry Caplan bu tekniği sıklıkla kullanan sanatçılardandır. Sanatçı sır altı boyaları baskı mürekkebi gibi kullanır. Kalınca nemli bir tuvale resmini çalır. Daha sonra beyaz çamurdan hazırladığı plakaları çizimlerin üzerine yerleştirerek üzerinden merdane ile geçer. Çamur plaka kaldırıldığında, kumaş üzerine boyanan resim, çamur yüzeyine aktarılmış olur. İkinci bir baskı almak için ise yeni bir çamur plaka aynı tuval üzerinde kullanılabilir. Bazen ikinci baskı birinci baskıya göre daha etkili olabilmektedir. Baskı yapılan plakalar istendiği takdirde alçı kalıplar yardımı ile tabak, çanak vb. formlara dönüştürülebilir.

Fotoğraf 6. Melynn Allen, *Kumaş Üzerinden Monobaskı*, 2013, Ölçü Belirtilmemiş

Fotoğraf 7. Jerry Chaplan, *Monobaskı*, Tarih ve Ölçü Belirtilmemiş

3. Kâğıt Yardımı ile Yapılan Monobaskılar

Bu yöntemde renklendirici olarak sır altı boyaları, ya da oksitler kullanılabilir. Su ile karıştırılarak hazırlanmış sır altı boyası ya da oksit, su emme özelliği olmayan bir yüzey (cam, sırlı fayans v.b.) üzerine fırça yardımı ile sürülür ve kurumaya bırakılır. Hızlı kuruması isteniyorsa saç kurutma makinası kullanılabilir. Su eklenerek hazırlanan oksit ya da boyanın koyu kıvamda olması tercih edilir. Kuruyan yüzey üzerine bir kâğıt yerleştirilir. Kalem yardımı ile kâğıt üzerine istenen çizim yapılır. Çizim esnasında kâğıdın hareket etmemesi ve yüzeye kalem dışında bir temas olmaması önemlidir. Aksi takdirde, yüzeyin hassasiyeti nedeniyle istenmeyen izler oluşabilir. Çizim işlemi tamamlandığında boyalı yüzeyden kaldırılan kâğıdın boya ile temas eden tarafında, çizilen desenin izi olduğu görülür. Oluşan bu iz, deri sertliğindeki çamur yüzeyine gelecek şekilde yerleştirilir ve ince bir metal sistre ile üzerinden geçilerek yüzeye aktarılır. Uygulama yapılacak yüzeyin çok nemli ya da kuru olmamasına dikkat edilmelidir. Baskı için hazırlanan oksit ve boyalar asla sır altı medyumla ve CMC ile karıştırılmamalıdır. Karıştırılırsa renkler çok kuvvetli bir şekilde cama bağlanır. Böylece etkili bir baskı gerçekleştirilemez.

Fotoğraf 8. Cam Yüzey Üzerinden Kâğıt Yardımıyla Yapılan Monobaskı, Öğrenci Çalışması

Fotoğraf 9. Perihan Şan Aslan, *Hatıralar / Memories, Monobaskı, 2015, 40x28x8 cm*

Baskı, aynı yöntemle sırt üstü boya ya da oksitler kullanılarak dekal kâğıdı üzerine yapılabilir. Baskı yapılan dekal kâğıdı üzerine, kuruyunca plastikleşme özelliğine sahip lak sürülür ve kurumaya bırakılır. Bu şekilde hazırlanan dekaller pişmiş sırlı yüzeylerde kullanılabilir. Dekal kâğıdı bir imajın bir obje üzerine aktarılabilmesi için üretilmiş sulu çıkartma kâğıdıdır. Dekal kâğıtlarının üzeri özel bir solüsyonla kaplıdır. Üzerine yapılacak baskı ise suda çözünmeyecek özellik kazandırılan seramik boya ile yapılır. Böylece lak kaplı dekal kâğıdı suya atıldığında boyalı kısım lak tabakası ile beraber kâğıttan ayrılır. Ayrılan tabaka sırlı seramik üzerine aktarılır. Bir fil kulağı (bir tür plastik sistre) yardımı ile yüzeyde kalabilecek hava ve su kabarcıkları yüzeyden uzaklaştırılır. Baskı yapılan seramik bu şekilde pişirime hazır olur.

Fotoğraf 10. Dekal Kâğıdı Üzerine Monobaskı (Lak Sürülmüş) ve Sırlı Seramik Yüzeye Aktarılan Pişirilmiş Baskı, *Kişisel Deneme*

Kâğıt yardımı ile monobaskı yapmanın bir başka yolu ise kâğıt üzerine seramik boyaları, oksit veya astarlarla serbest olarak resmi oluşturmaktır. Oluşturulan bu resim, deri sertliğindeki çamura merdane ya da sistre yardımıyla aktarılır.

Fotoğraf 11. Jason Bige Burnett, Kâğıt Yardımı İle Monobaskı Uygulaması

Fotoğraf 12. Jason Bige Burnett, Öpüşen Horozlar Yemek Tabağı / Kissing Cocks Dinner Plate, 2014, 2,54x 22,86 cm

4. Fotokopi ya da Yazıcılar Yardımı ile Yapılan Monobaskılar

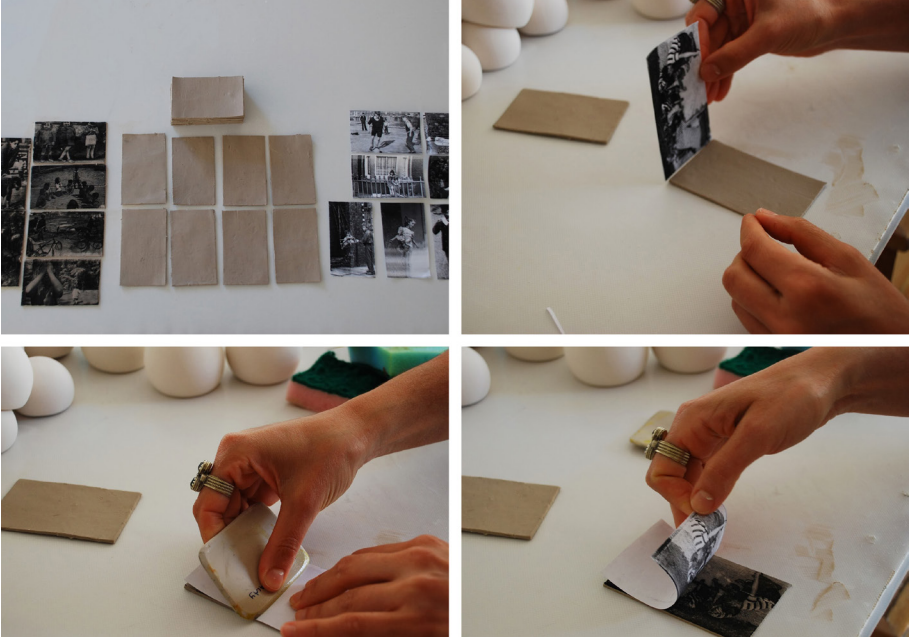
Bir fotokopi ya da bilgisayar çıktısı ile seramik yüzeye tek bir baskı yapılabileceği için, bu baskı yöntemleri de Monobaskıya dâhil edilebilir. Bu noktada iki farklı yöntem mevcuttur.

Seramik yüzeyler üzerine, fotokopi makinesi ve lazer yazıcıdan alınan çıktı aracılığı ile baskı yapılabilir. Genellikle toner transfer olarak adlandırılan bu teknikte kullanılan tonerlerin içeriği inorganikse ve yeterince demir oksit içeriyorsa, pişirildiğinde uçmayacak baskılar yapmak mümkündür. Tonerin içerdiği demir oksit oranına göre, elde edilen renklerin sepya tonlarından, kahverengi ve siyaha kadar çeşitlilik gösterdiği gözlemlenmektedir (Kahraman, 2012: 49). Bu amaçla kullanılacak fotokopi ya da çıktı ile öncelikle bir deneme yapılmalıdır. Çünkü pişmeden önce yüzeyde görülen görüntünün, piştikten sonra, kullanılan fotokopi ya da çıktının yeterince demir oksit barındırmaması nedeniyle yüzeyden yok olduğu durumlarla sıkça karşılaşmaktadır. Bu nedenle, kullanılacak makinenin tespiti için denemeler önemlidir. Hatta makinede toner değişikliği olduğu zaman bile, kötü sürprizlerle karşılaşmamak için deneme yapmakta fayda vardır.

Yazıcı çıktılarındaki görselin çamur yüzeyine aktarılabilmesi için önemli püf noktalarından biri, baskı yapılan kâğıdın ısıtıcı rulolardan geçmemesidir. Yani kâğıt üzerindeki toner tozunun ısıya maruz kalmadan kullanılması gereklidir. Kâğıda sabitlenmeyen görüntü kâğıt üzerinde toz halinde kaldığından, deri sertliğindeki seramik yüzeye aktarmak için çok elverişlidir. Bu görüntü doğrudan çamur yüzeyine aktarılabilir.

Baskı alınan kâğıdın görüntü olan yüzü, deri sertliğindeki çamur yüzeyine gelecek şekilde yerleştirilir. Görüntü; sistre veya selülozik tinerle nemlendirilmiş pamuk yardımı ile çamur yüzeyine aktarılır. Burada pamuğa alınacak tinerin miktarı önemlidir. Tiner az olduğunda görüntü aktarılamamakta, çok olduğunda ise dağılmaktadır.

Bu baskı tekniğinde dikkat edilecek önemli bir nokta, basılmak istenen görüntünün ayna görüntüsünü kullanmaktır. Aksi takdirde, basılan görüntü çamur yüzeyine ters bir şekilde aktarılır. Basılacak görüntünün yönü önemli olduğunda ya da yazı içeren bir görsel basılmak istendiğinde buna özellikle dikkat edilmelidir.

Fotoğraf 13. Leman Kalay, Lazer Baskı Uygulama Aşamaları

Fotoğraf 14. Perihan Şan Aslan, Düş Yemek II / Dream Meal II, 2012, 52x52x1,5 cm

Fotokopi aracılığıyla yapılan baskı ile yazıcı aracılığıyla yapılan uygulamalarda farklı yöntemler söz konusudur. Fotokopi ile yapılan baskıda kullanılacak fotoğraf ya da desen bilgisayar ortamında negatif, ayna görüntüsü ve siyah beyaz kontrastı artırılarak düzenlendikten sonra kâğıt üzerine fotokopi yoluyla aktarılır. Bu yöntemde, gri tonlarının olmaması ve tam bir siyah-beyaz kontrast olması çok önemlidir. Kâğıttaki mürekkepli (siyah) alanlar boyayı itecek ve boş (beyaz) alanlar boyayı emecektir. Böylece, hazırlanan görüntü basıldığında beyaz yerler renkli (kullanılan boya renginde), siyah yerler ise beyaz olarak görülecektir. Baskı yapılacak görselin siyah tonlarının koyu olduğu bir fotokopi çektirilmelidir. Sulandırılarak ve arap zamkı eklenerek hazırlanan boya, fırçayla görüntünün olduğu fotokopi yüzeyine sürülmelidir. Bu esnada mürekkepli alanların boyayı emmediği, beyaz alanlarınsa boyayı emdiği gözlemlenecektir. Bunun nedeni yazıcıların toner içindeki plastik maddeleri eriterek kalıcı hale getiren bir ısıtma sistemi kullanmasıdır. Böylece fotokopilerin siyah bölümü gözeneksiz hale gelir (Scott, 2002: 112). Boya sürülerek hazırlanan fotokopi, deri sertliğindeki çamur yüzeyine denk gelecek şekilde yerleştirilmelidir. Yüzeye yerleştirilen kâğıdın arkasına nemli bir süngerle bastırılmalı, kâğıt elle ovuşturulmalıdır. Ovuşturma işlemi yaparken kâğıdın delinmemesi ve nemli süngerin çok sulu olmaması, düzgün bir baskı yapabilmek ve görüntünün dağılmaması açısından önemlidir. Baskı yapılırken kullanılan bir diğer yöntemse kâğıdın arkasından ince metal sistre ile bastırmaktır. Bu işlem yapılırken kâğıt hareket ettirilmemelidir.

Fotoğraf 15. Fotokopi Yoluyla Baskı Uygulama Aşamaları, Öğrenci Çalışması, Emel Betül İcat, 2013.

Aynı tekniği, önemli Türk seramik sanatçılarında GÜNGÖR GÜNER uygulamaktadır. Sanatçı, kullanılacak fotokopinin, fotokopi makinasından en koyu şekilde alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Oksitlerin yanı sıra sır altı seramik boyalarını da çalışmalarında kullanmaktadır. Seramik boyalarını hazırlarken su ve bir miktar duvar kâğıdı yapıştırıcısı kullanır. Fotokopi yüzeyini fırça kullanarak boyar. Sanatçı, boya kurduktan sonra deri sertliğindeki yüzeye kâğıdı yerleştirir. Kâğıdın arka yüzeyini az miktarda su kullanarak hafifçe ovar ve boyanın çamur yüzeyine aktarılmasını sağlar.

Fotoğraf 16. GÜNGÖR GÜNER, Candan Dizdar Terviel, 2012, h: 18 cm Çap: 10 cm

Sonuç

Dekor teknikleri seramik sanatının en önemli unsurlarındandır. Bu tekniklerin önemli bir bölümünü ise baskı teknikleri oluşturmaktadır. Baskı teknikleri günümüzde hala gelişmekte olup, kişisel seramik uygulamalarında ve seri üretimde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Uygulama kolaylığı ve ürünlere kazandırdığı estetik değerden dolayı sıklıkla tercih edilen teknikler arasındadır.

Monobaskı yapımında kullanılan yardımcı malzemelere göre sınıflandırılan bir baskı tekniğidir. Seramik yüzeylerde alçı, kumaş, kâğıt, fotokopi ve

yazıcılar yardımıyla monobaskılar yapılabilir. Bu tekniğin en karakteristik özelliği her seferinde sadece tek bir baskının yapılabilmesidir.

Basit malzeme ve yöntemlerle kolaylıkla uygulanan bu teknikle özgün seramik yüzeyler oluşturmak mümkündür. Monobaskı, seramik yüzeylerde resimsel ya da fotografik etkilerin peşinde olan seramikçiler için geniş bir uygulama alanı sunar. Alçı, kumaş, kâğıt yardımıyla daha çok desen ve resim benzeri baskılar yapmak mümkünken, fotokopi ve yazıcılar yardımıyla fotografik imajların basılması mümkündür. Fotokopi yardımı ile yapılan baskıda seçilen fotoğraf tek renk olarak basılabilir. Burada basılmak istenen görüntüler siyah beyaz olarak ayarlanmalıdır. Yazıcılar yardımı ile yapılan toner baskıda ise seçilen fotoğrafın aynısı sepya tonlarında yüzeye aktarılabilir.

Bu teknikle her seferinde tek bir baskı elde edilse de hızlı ve kolay uygulanabilir olması onu kullanışlı ve tercih edilen bir teknik yapar. Monobaskı teknikleri teknolojinin de değişip gelişmesiyle çeşitlenmeye ve seramik sanatının içinde olmaya devam edecektir. Çeşitlilik, seramik sanatçılara yeni kapılar aralayacaktır.

Kaynakça

Grabowski, B., Fick, B. (2012). *Baskıresim Kapsamlı Materyaller& Teknikler Rehberi* (çev. S. Atay Eskier, A. Ziya Tunç) İzmir: Karakalem Kitabevi Yayınları

Kahraman, D. (2012). *Seramik Yüzeyler Üzerinde Baskı Tekniklerinin Araştırılması, Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi*, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.

Keser, N.(2009). *Sanat Sözlüğü*, Ankara: Ütopya Yayınevi.

Scott, P.(2002). *Ceramics and Print*, London: A&C Black Publishers.

Wandless, A. P. (2006). *Image Transfer on Clay Screen, Relief, Decal& Monoprint Techniques*, New York: Lark Crafts.

Görsel Kaynakları

Fotoğraf 1: <http://bevereartgallery-ceramicpaintings.blogspot.com.tr/2009/10/pat-kings-inspiration-behind-his.html> adresinden 4.10.2016 tarihinde alınmıştır.

Fotoğraf 2: Kişisel Fotoğraf Arşivi.

Fotoğraf 3: <http://crafthaus.ning.com/group/birdhausonlineexhibit> adresinden 28.03.2016 tarihinde alınmıştır.

Fotoğraf 4: <http://www.megalo.org/the-printed-surface-ceramics-print-4-25-july-2015/souls-garden-2009-porcelain-mono-print/> adresinden 28.03.2016 tarihinde alınmıştır.

Fotoğraf 5: <https://shaebishop.wordpress.com/portfolio/> adresinden 28.03.2016 tarihinde alınmıştır.

Fotoğraf 6: <http://melynnallen.com/tag/monoprint/> adresinden 28.03.2016 tarihinde alınmıştır.

Fotoğraf 7: <https://ceramicsjournal.wordpress.com/2011/03/08/monoprinting/> adresinden 28.03.2016 tarihinde alınmıştır.

Fotoğraf 8: Kişisel Fotoğraf Arşivi.

Fotoğraf 9: Kişisel Fotoğraf Arşivi.

Fotoğraf 10: Kişisel Fotoğraf Arşivi.

Fotoğraf 11: <http://ceramicartsdaily.org/pottery-making-techniques/ceramic-decorating-techniques/slip-and-stick-how-to-use-stained-slips-and-newsprint-to-make-monoprints-on-pottery/> adresinden 28.03.2016 tarihinde alınmıştır.

Fotoğraf 12: http://jasonbigeburnett.com/artwork/3644248_Kissing_Cocks_Dinner_Plate.html adresinden 28.03.2016 tarihinde alınmıştır.

Fotoğraf 13: <http://lemankalay.blogspot.com.tr/2014/03/laser-printing-laser-printing-with.html> adresinden 28.03.2016 tarihinde alınmıştır.

Fotoğraf 14: Kişisel Fotoğraf Arşivi.

Fotoğraf 15: Kişisel Fotoğraf Arşivi.

Fotoğraf 16: GÜNGÖR GÜNER'in Kişisel Fotoğraf Arşivi.